AZƏRBAYCANDA SAHİBKARLIĞIN İNKİŞAFINDA QADINLARIN ROLU

Suleymanova Təranə Əhməd qızı, müəllim
Mingəçevir Dövlət Universiteti

Ölkəmizin sosial-iqtisadi, mədəni həyatında, layiqli vətənpərvər övladlar yetişdirilməsində Azərbaycan qadınların xüsusi rolu var. Hazırda həm qlobal səviyyədə, iqtisadiyyatda, həm də ölkədə qadın sahibkarlığının çəkisinin artması müşahidə edilir, qadınlar kiçik biznes qurmağa, özünüməşğulluğa getdikcə daha çox maraq göstərirlər.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 22 iyul 2022-ci il Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "2022-2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf strategiyası"nda qadınların iqtisadi imkanlara çıxışının yaxşılaşdırılması, iqtisadi fəallıqlarının artırılması istiqamətində strateji çərçivə müəyyən edilib. İcrası 2022-2026-cı illəri əhatə edən "İşğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramında qadınların sahibkarlıq fəaliyyətinə cəlb olunmasının dəstəklənməsi istiqamətində tədbirlər həyata keçirilməkdədir [1].

Son illərdə iqtisadi inkişafla bağlı təsdiq edilən sənədlərdə qadınlar arasında sahibkarlıq fəaliyyətinin təşviqi, qadın sahibkarlığının inkişafına yönəlmiş müddəalar öz əksini tapıb. Azərbaycanda sahibkar qadınların 25,4 faizi kənd təsərrüfatı, 21,5 faizi ticarət, 35,3 faizi isə xidmət sektorunda çalışır. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən 2024-cü ilin may ayına sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün hüquqi şəxs yaratmadan qeydiyyatdan keçmiş qadın sahibkarların sayı 300 mindən çox olub.

Ölkənin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın qadın sahibkarlığın inkişafının dəstəklənməsində böyük rolu vardır. Belə ki, onun xüsusi təşəbbüsü ilə həyata keçirilən sosial layihələr qadın sahibkarlığının, xüsusilə də qaçqın və məcburi köçkün qadınlar arasında sahibkarlığın inkişafına müsbət təsir göstərir.

Qadınlar cəmiyyətdə dəyişikliklərin mühüm amilidir. Qadın sahibkarların potensialından istifadə Azərbaycanın dayanıqlı və inklüziv inkişafı üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edər. Qadın sahibkarlara daha çox dəstək verilməsi təkcə sosial baxımdan deyil, həm də iqtisadi baxımdan vacibdir. Qadınlar ölkə əhalisinin yarısını təşkil etdiyindən və ümumiyyətlə, kişilərdən daha aşağı gəlirlərə və iqtisadi iştirak səviyyəsinə malik olduğundan onların cüzi qazancı belə ümumi iqtisadi artıma əhəmiyyətli təsir göstərir. Bütün sahələrdə daha çox gender bərabərliyinə nail olmaq əmək bazarında gənc qadınların və kişilərin vəziyyətinin yaxşılaşdırılması üçün xüsusilə vacibdir. Sahibkarlıq həm də qadınların öz iqtisadi müstəqilliklərini təmin etmələri üçün yaxşı imkandır. Öz müəssisələrini idarə etmək, həm də onlara həmfikir qadınlarla ünsiyyət qurmaq, təcrübə mübadiləsi aparmaq və sosial həyata daha çox cəlb olunmaq imkanı verir ki, bu istiqamətdə rayon və ya mühafizəkar icmalarda müəyyən çətinliklər mövcuddur. Gələcəkdə regionlardakı qadınlar üçün davamlı təlimlər təşkil olunmalıdır. Qadın sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı problemlərin və perspektivlərin başa

düşülməsi, məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması və ölkədə qadın biznesinin inkişafı üçün effektiv siyasətin və dəstək tədbirlərinin hazırlanmasına kömək edər.

Sahibkar yenilik və yaradıcılıq anlayışlarını özündə birləşdirən şəxsdir. Sahibkarlıq maliyyə, fiziki və sosial riskləri olan kifayət qədər səy və vaxt sərf edərək yeni dəyər yaratmaqdır. Bu fəaliyyət növündə qadınların aktivliyi artan dinamika ilə inkişaf edir. Qadınların iqtisadiyyatda rolunun artırılması həm də BMT-nin Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin 17 hədəfindən biridir.

Ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikasının 2022–2026-cı illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası"nın təsdiq edilməsi haqqında. URL: https://e-qanun.az/framework/50013

KİÇİK VƏ ORTA SAHİBKARLIQ SUBYEKTLƏRİNİN İNKİŞAFINDA TURİZM SEKTORUNUN ROLU

Tağıyev Arif Məmmədhəsən oğlu
Mingəçevir Dövlət Universiteti

Dünya iqtisadiyyatında son illərdə baş verən qloballaşma və ölkələrarası beynəlxalq iqtisadi inteqrasiyanın güclənməsi şəraitində sürətlə inkişaf edən iqtisadi sahələrdən biri də daha çox kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri formasında inkişaf edən turizm sektorudur. Hazırda turizm və əyləncə biznesi bir çox dünya ölkələrinin əsas gəlir mənbəyindən birinə çevrilməklə ölkə iqtisadiyyatında, Ümumi Daxili Məhsulun və Milli Gəlirin yaradılmasında xüsusi çəkisi yüksək dinamika ilə artmaqdadır.

Turizm sektoru, daha çox kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri olmaqla qeyri-neft sektorunun əsas seqmentlərindən biri kimi Azərbaycan iqtisadiyyatında xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki Azərbaycan turizm sektorunun inkişafı üçün potensial imkanları yüksək olan dünya ölkələrindən biridir. Dünyada mövcud olan 30-a qədər turizm növündən demək olar ki, əksəriyyətinin ölkəmizdə inkişaf etdirilməsi üçün potensial imkanlar mövcuddur.

Hələ Sovetlər İttifaqı dövründən Azərbaycanda bir çox turizm sahələri, xüsusilə istirahət turizmi, səyahət turizmi, su turizmi, idman turizmi, sağlamlıq turizmi və digər növləri kifayət qədər inkişaf etmişdir. Lakin turizmin bu növləri daha çox daxili turizm üçün, yəni SSRİ vətandaşları üçün açıq idı. Digər tərəfdən həmin dövrlərdə turizmə gəlirli bir biznes sahəsi kimi deyil, daha çox istirahət vasitəsi kimi baxıldığından buraya investisiya qoyuluşları o qədər də yüksək deyildi. Eyni zamanda Azərbaycanın İranla sərhəd zonaları, xüsusilə Masallı, Lənkəran, Astara, lerik, Biləsuvar və digər turizm porensialı yüksək ərazilərimizın vətəndaşların sərbəst hərəkəti üçün qapalı ərazilər olduğundan, o cümlədən əcnəbi turistlərin Azərbaycana səfərləri ciddi tənzimləndiyindən ölkəmizdə turizmin inkişafı və turizm potensialından tam istifadə edilməsi imkanları olduqca məhtud idi. Bununla belə sovetlər dövründən İttifaqda kifayət qədər tanınmış Naftalan, İsti-su, Günəşli, Abşeron, Qala-altı və digər bu kimi sanatoriyalar, Xəzər dənizı ətrafında, Şuşa, Zaqatala, Gəncə, Mingəçevir və digər